

OBSAH

I	ANALYTICKÁ A FYZIKÁLNÍ CHEMIE (J. PANCISYN)	11
1	ÚVOD DO ANALYTICKÉ CHEMIE	12
1.1	Předmět, cíle a úkoly analytické chemie	12
1.2	Význam analytické chemie pro hutnictví	13
2	KVALITATIVNÍ ANALÝZA	16
2.1	Úkoly kvalitativní analýzy, rozdělení	16
2.2	Orientační zkoušky suchým způsobem	17
2.3	Metody kvalitativní analýzy v roztocích	19
2.4	Stanovení kationtů mokřým způsobem	21
3	KVANTITATIVNÍ ANALÝZA	25
3.1	Úkoly kvantitativní analýzy, její metody	25
3.2	Vážková analýza, princip a metody	27
3.2.1	Srážecí reakce a součin rozpustnosti	29
3.2.2	Příklady výpočtů při vážkové analýze	33
3.3	Odměrná analýza	36
3.3.1	Roztoky používané v odměrné analýze	38
3.3.2	Neutralizační indikátory	40
3.4	Neutralizační analýza, princip, rozdělení	42
3.4.1	Neutralizační reakce	46
3.4.2	Odměrné roztoky	46
3.5	Oxidačně redukční metody	50
3.5.1	Indikátory při oxidačně redukčních titračních metodách	53
3.5.2	Manganometrie	54
3.6	Příklady výpočtů v odměrné analýze	57
4	ANALÝZA PLYNŮ	64
4.1	Technická analýza plynů	64
4.2	Měření objemu plynů	65
4.3	Principy stanovení plynů absorpcí	68
4.4	Spalovací metody	70
4.5	Výpočty při analýze plynů	72
5	FYZIKÁLNĚCHEMICKÉ METODY	77
5.1	Význam fyzikálněchemických metod	77

5.2	Elektrogravimetrie	78
5.2.1	Výpočty při elektrogravimetrii	83
5.3	Potenciometrie	85
5.4	Konduktometrie	90
5.5	Polarografie	93
5.5.1	Výpočty při polarografické analýze	99
5.6	Kolorimetrie	100
5.6.1	Kolorimetrická měření	102
5.7	Spektrální analýza	106
5.8	Fotometrie	110
5.8.1	Výpočty při kolorimetrických a fotometrických analýzách	113
5.9	Radiometrické metody	115
6	VYBRANÉ HUTNICKÉ PŘEDPISY	121
6.1	Analýza oceli a litiny	121
6.2	Stanovení plynů v oceli	132
6.3	Analýza rud	135
6.4	Analýza strusek	137
6.5	Analýza neželezných slitin	139
6.5.1	Rozbor mosazi	139
6.5.2	Analýza bronzu	142
6.5.3	Analýza ložiskového kovu	145
7	ÚVOD DO FYZIKÁLNÍ CHEMIE	146
7.1	Obsah fyzikální chemie, její význam pro metalurgii	146
7.2	Základní pojmy a veličiny	147
7.3	Tepelné kapacity	154
7.3.1	Tepelné kapacity plynných, tuhých a kapalných látek ..	157
8	TERMODYNAMICKÉ ZÁKLADY METALURGICKÝCH PROCESŮ	161
8.1	Základní termodynamické pojmy	161
8.1.1	Stav soustavy, termodynamické stavové veličiny	162
8.1.2	Vnitřní energie, teplo, práce	163
8.2	První věta termodynamická	165
8.2.1	Podstata a formulace první věty termodynamické	165
8.2.2	Entalpie	166
8.2.3	Reakční teplo	167
8.2.4	Stanovení reakčního tepla měřením a výpočtem	168
8.2.5	Příklady na výpočty reakčního tepla	172
8.2.6	Závislost reakčního tepla na teplotě	173
8.3	Druhá věta termodynamická	174
8.3.1	Podstata druhé věty termodynamické	174
8.3.2	Entropie	175
8.3.3	Volná energie a volná entalpie	177

8.3.4	Výpočty změn entropie a volné entalpie při metalurgických reakcích	179
9	CHEMICKÉ ROVNOVÁHY METALURGICKÝCH REAKCÍ	182
9.1	Homogenní chemické rovnováhy	182
9.2	Princip akce a reakce	184
9.3	Závislost rovnovážné konstanty na teplotě	186
9.4	Afinita chemické reakce	188
9.5	Heterogenní chemické rovnováhy	190
9.5.1	Gibbsův fázový zákon	190
9.5.2	Fázový diagram jednosložkové soustavy	191
9.5.3	Fázový diagram vícesložkové soustavy	193
9.5.4	Termický rozklad sloučenin	198
9.5.4.1	Termický rozklad oxidů	199
9.5.4.2	Termický rozklad uhličitanů	200
9.5.5	Boudouardova reakce	201
9.5.6	Redukce oxidů	202
9.5.6.1	Nepřímá redukce	203
9.5.6.2	Přímá redukce	203
10	VLASTNOSTI TAVENIN KOVŮ	206
10.1	Struktura tavenin a kapalin	206
10.2	Tavení kovů	207
10.3	Vypařování, var, tlak nasycené páry	209
10.4	Viskozita tavenin	211
10.5	Difúze v taveninách kovů	213
10.5.1	Difúzní procesy v heterogenních soustavách	215
10.6	Povrchové jevy	216
10.6.1	Povrchové napětí tavenin	217
11	ROZTOKY TAVENIN KOVŮ	220
11.1	Základní pojmy	220
11.1.1	Ideální roztok	222
11.1.2	Zředěné roztoky	224
11.1.3	Regulární a reálné roztoky	225
11.2	Plyny v roztavených kovech	226
11.2.1	Kyslík v taveninách železa	228
11.2.2	Vodík v železe	228
11.2.3	Dusík v železe	230
12	ZÁKLADY ELEKTROCHEMIE METALURGICKÝCH PROCESŮ	232
12.1	Elektrody a články	232
12.2	Galvanické články při elektrometalurgických procesech ..	239
12.3	Elektrodové procesy	241

13	ROZTOKY TAVENIN A STRUSEK	242
13.1	Molekulová teorie strusek	242
13.2	Iontová teorie strusek	244
13.2.1	Vlastnosti a typy iontů v roztavené strusece	244
13.2.2	Elektrická vodivost roztavených strusek	246
13.2.3	Hustota a viskozita roztavených strusek	247
13.2.4	Povrchové napětí roztavených strusek	248
13.2.5	Porovnání molekulové a iontové teorie strusek	249
II	LABORATORNÍ CVIČENÍ (M. TEREŠČIKOVÁ)	251
1	ZAŘÍZENÍ CHEMICKÉ LABORATOŘE	252
2	BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPISY	255
3	ZÁKLADNÍ PRACOVNÍ OPERACE	258
3.1	Odebírání vzorků	258
3.2	Příprava vzorků pro analýzu	259
3.3	Laboratorní deník	260
3.4	Protokol laboratorního cvičení	261
4	ORIENTAČNÍ ZKOUŠKY	262
4.1	Orientační baňkové zkoušky	262
4.2	Orientační plamenové zkoušky	263
4.3	Orientační perličkové zkoušky	263
5	STANOVENÍ KATIONTŮ	265
5.1	Kationty I. třídy	265
5.2	Reakce nejdůležitějších kationtů II. až V. třídy	266
6	STANOVENÍ VLHKOSTI A ZTRÁT ŽÍHÁNÍM ...	268
7	VÁŽKOVÉ STANOVENÍ	271
7.1	Vážkové stanovení železa	271
7.2	Vážkové stanovení hliníku	273
8	ODMĚRNÁ ANALÝZA	275
8.1	Odměrná neutralizační analýza	275
8.1.1	Acidimetrické stanovení	282
8.1.1.1	Stanovení množství NaOH	282
8.1.2	Alkalimetrické stanovení	284
8.1.2.1	Stanovení koncentrace kyselin	284
8.1.2.2	Stanovení koncentrace H_2CO_3 ve vodném roztoku	285
8.2	Redoxní metody	286
8.2.1	Manganometrie	286
8.2.1.1	Manganometrické stanovení železa	288

9	ANALÝZA PLYNŮ	291
9.1	Stanovení množství oxidu uhličitého	291
9.2	Rozbor plynu Orsatovým přístrojem	294
9.3	Stanovení uhlíku plynoměrnou metodou Ströhleinovým přístrojem	298
10	FYZIKÁLNĚCHEMICKÉ ANALYTICKÉ METODY	302
10.1	Elektrogravimetrické stanovení mědi	302
10.2	Konduktometrická titrace	304
10.3	Spektrálněanalytické metody	308
10.3.1	Fotometrické stanovení mědi a železa	308
10.3.2	Emisní spektroskopické stanovení	311
11	ROZBOR ŽELEZNÉ RUDY	314
12	ROZBOR STRUSKY	317
	VÝSLEDKY PŘÍKLADŮ	319
	POUŽITÁ LITERATURA	321